

languores tui¹? Agnoscis te certe in illo esse stabulo, quo Samaritanus ille perduxit eum quem reperit multis a lateribus inflictis vulneribus semivivum². Et tamen multa vera vidisti, non his oculis quibus videntur corpora colorata, sed eis pro quibus orabat qui dicebat: « Oculi » mei videant æquitatem³. » Nempe ergo multa vera vidisti, eaque discrevistis ab illa luce qua tibi lucente vidisti: attolle oculos in ipsam lucem, et eos in eam fige, si potes. Sic enim videbis quid distet nativitas Verbi Dei a processione Doni Dei, propter quod Filius unigenitus non de Patre genitum, alioqui frater ejus esset, sed procedere dixit Spiritum sanctum. Unde cum sit communio quædam consubstantialis Patris et Filii amborum spiritus, non amborum, quod absit, dictus est filius. Sed ad hoc dilucide perspicueque cernendum; non postes ibi aciem figere: scio, non potes. Verum dico, mihi dico, quid non possim scio: ipsa tamen tibi ostendit in te tria illa, in quibus tu summæ ipsius, quam fixis oculis contemplari nondum vales, imaginem Trinitatis agnosceres. Ipsa ostendit tibi Verbum verum esse in te, quando de scientia tua gignitur, id est, quando quod scimus dicimus; quamvis nullius gentis lingua significantem vocem vel proferamus vel cogitemus, sed ex illo quod novimus cogitatio nostra formetur; sitque in acie cogitantis imago simillima cogitationis ejus quam memoria continebat, ista duo scilicet velut parentem ac prolem tertia voluntate sive dilectione jungente. Quam quidem voluntatem de cogitatione procedere, nemo enim vult quod omnino quid vel quale sit nescit, non tamen esse cogitationis imaginem, et ideo quamdam in hac re intelligibili nativitatis et processionis insinuari distantiam, quoniam non hoc est cogitatione conspiciere quod appetere, vel etiam perfrui voluntate,

¹ Psal. cii, 3. — ² Luc. x, 33. — ³ Psal. xvi, 2.

cernit discernitque qui potest. Potuisti et tu, quamvis non potueris neque possis explicare sufficienti eloquio, quod inter nubila similitudinum corporalium, quæ cogitationibus humanis occurrere non desinunt, vix vidisti. Sed illa lux quæ non est quod tu, et hoc tibi ostendit, aliud esse illas incorporeas similitudines corporum, et aliud esse verum, quod eis reprobatis intelligentia contuemur: hæc et alia similiter certa oculis tuis interioribus lux illa monstravit. Quæ igitur causa est, cur acie fixa ipsam videre non possis, nisi utique infirmitas? Et quid tibi eam fecit, nisi iniquitas? Quis ergo sanat omnes languores tuos⁴, nisi qui propitius fit omnibus iniquitatibus tuis? Librum itaque istum jam tandem aliquando precatioe melius quam disputatione concludam.

LI. Domine Deus noster, credimus in te Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum. Neque enim diceret Veritas: « Ite, baptizate omnes gentes in nomine Patris et » Filii et Spiritus sancti², » nisi Trinitas esses. Nec baptizari nos juberet, Domine Deus, in ejus nomine, qui non est Dominus Deus. Neque diceretur voce divina: « Audi, Israël, Dominus Deus tuus unus est³: » nisi Trinitas ita esses, ut unus Dominus Deus esses. Et si tu Deus Pater ipse esses, et Filius verbum tuum Jesus Christus ipse esses, et donum vestrum Spiritus sanctus, non legeremus in Litteris veritatis: « Misit Deus Filium suum⁴. » Nec tu, o Unigenite, diceret de Spiritu sancto: « Quem » mittet Pater in nomine meo⁵, » et « Quem ego mittam » vobis a Patre⁶. » Ad hanc regulam fidei dirigens intentionem meam, quantum potui, quantum me posse fecisti, quæsi te, et desideravi intellectu videre quod credidi, et multum disputavi, et laboravi. Domine Deus

¹ Psal. cii, 3. — ² Matth. xxviii, 20. — ³ Deut. vi, 4. — ⁴ Joan. iii, 17. — ⁵ Id. iv, 26. — ⁶ Id. xv, 26.

meus, una spes mea, exaudi me, ne fatigatus nolim te quærere, sed quæram faciem tuam semper ardentè¹. Tu da quærendi vires, qui invenire te fecisti, et magis magisque inveniendi te spem dedisti. Coram te est firmitas et infirmitas mea: illam serva, istam sana. Coram te est scientia et ignorantia mea: ubi mihi aperuisti, suscipe intrantem; ubi clausisti, aperi pulsanti. Meminerim tui, intelligam te, diligam te. Auge in me ista, donec me reformes ad integrum. Scio scriptum esse: « In multiloquo quio non effugies peccatum². » Sed utinam prædicando verbum tuum, et laudando te tantummodo loquerer: non solum fugerem peccatum, sed meritum bonum acquirerem, quamlibet multum sic loquerer. Neque enim homo de te beatus, peccatum præciperet germano in fide filio suo, cui scripsit dicens: « Prædica verbum, insta » opportune, importune³. » Numquid dicendum est istum non multum locutum, qui non solum opportune, verum etiam importune verbum tuum, Domine, non tacebat? Sed ideo non erat multum, quia tantum erat necessarium. Libera me, Deus, a multiloquio, quod patior intus in anima mea misera in conspectu tuo, et confugiente ad misericordiam tuam. Non enim cogitationibus taceo, etiam tacens vocibus. Et si quidem non cogitarem nisi quod placeret tibi, non utique rogarem ut me ab hoc multiloquio liberares. Sed multæ sunt cogitationes meæ, tales quales nosti, cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt⁴. » Dona mihi non eis consentire, et si quando me delectant, eas nihilominus improbare, nec in eis velut dormitando immorari. Nec in tantum valeat apud me, ut aliquid in opera mea procedat ex illis, sed ab eis mea saltem sit tuta sententia, tuta conscientia, te tuente. Sapiens quidam cum de te loqueretur in libro suo, qui Ec-

¹ Psal. cty, 4. — ² Prov. x, 19 — ³ 2 Tim. iv, 2. — ⁴ Psal. cxxiii, 11.

clesiasticus proprio nomine jam vocatur: « Multa, inquit, dicimus, et non pervenimus, et consummatio sermonum universa est ipse¹. » Cum ergo pervenerimus ad te, cessabunt « Multa ista quæ dicimus, et non pervenimus; » et manebis unus omnia in omnibus: et sine fine dicemus unum laudantes te in unum, et in te facti etiam nos unum². Domine Deus une, Deus Trinitas, quæcumque dixi in his libris de tuo, agnoscant et tui: si qua de meo, et tu ignosce, et tui. Amen.

¹ Eccli. XLIII, 29. — ² 1 Cor. xv, 28.